

Podkozákovské knihovny

Již před rokem 1870 pokusil se zřídit jakousi obecní knihovnu starosta tehdejší Klokočské obce (Klokočí, Vesec, Smrčí, Prackov a Loktuše) Václav Kinský z Rotštejna, sám milovník knih a horlivý čtenář - jinak můj pradědeček. Když se v roce 1862 stal starostou zmíněné obce, založil z příspěvků obce a z dobrovolných darů knihovnu, kterou sám opatroval. Knihy půjčoval po dobu svého starostenství (asi do roku 1873). Jeho dcera, moje babička se narodila 1. 1. 1863.

Později byla klokočská knihovna z hospody „Pod hradem“ (tu právě vlastnila rodina Kinských) přenesena do Vesce do bytu nově zvoleného starosty obce Klokočské pana Šírka do čp. 33. Zde ale za nějaký čas postupně zanikla. Knihy byly rozpůjčeny, ale čtenáři je bohužel nevrátili a ani seznam výpůjček a čtenářů nebyl pořízen. Takže jakákoliv evidence nebyla.

V sousední osadě Smrčí byl roku 1897 založen Hospodářský spolek „Podkozákovský oráč“. Zároveň s ním byla tu zřízena spolková knihovna. Ta byla umístěna u Josefa Mužíčka, truhláře ve Smrčí čp. 16. Ten sám byl rovněž horlivým čtenářem. Za spolkové peníze se pozvolna nakupovaly nové knihy v antikvární prodejně v Jičíně. Postupem času byla pak knihovna dále doplňována a knižní fond rozmnožován. Nakupovaly se knihy především zábavné (beletrie, romány), ale i knihy odborné, hospodářské, zemědělské.

Zmíněný spolek odebíral časopis „Milotický hospodář“, jehož jednotlivé ročníky dával svázat a svázané pak zařadil do knihovny. Spolek měl své členy nejen ve Smrčí a ve Vesci, ale i v nedalekém Prackově. Knihy byly členům spolku půjčovány bezplatně. Mohl si je ovšem vypůjčit i nečlen, takže smrčská spolková knihovna byla vlastně knihovnou veřejnou. Knihy se půjčovaly tehdy, když měl knihovník čas, obvykle to bývalo v neděli. Tenkrát se hojně četlo zejména v zimním období, protože v létě zabíraly drahocenný čas venkovského lidu polní práce.

Knihovna ve Smrčí časem „vzrostla“, snad prý měla dokonce asi „170 svazků!“ Aby bez vydání získali novou četbu, vyměňovali si čtenáři skupiny knih s knihovnou Čtenářsko- vzdělávacího spolku „Podkozákovský hospodář“ v Prackově. Smrčskou knihovnu po Josefu Mužíčkovi spravoval Josef Lucký a potom Václav Vodháněl v čp. 13. Avšak v roce 1917 vypukl v jeho domě zhoubný požár, jemuž padla za oběť i celá knihovna spolku „Podkozákovský oráč“ ve Smrčí. Shořely všechny knihy, některé velice vzácné, zničeny byly i veškeré zápisy a dokumentace o této knihovně.

V osadě Prackov žil v předminulém století chalupník Jan Otmar, na tehdejší dobu velmi vzdělaný člověk (zemřel r. 1872). Uměl velmi dobře číst i psát! Pokud lze soudit podle ústního podání, byl to prý horlivý vlastenec. Zúčastnil se ještě s dalšími druhy mítinku v Jirkově u Železného Brodu. Někteří z účastníků byli později voláni k soudu.

Tento Jan Otmar si pořídil rovněž knihovnu, snad asi 100 svazků, které ochotně a rád půjčoval sousedům. Odebíral a pilně také četl i půjčoval Havlíčkovy „Národní noviny“. Když v roce 1866 lidé schovávali před blížícím se pruským vojskem cennější věci, také Jan Otmar vykopal „sklípek“ a do něj položil skříň s knihami. Báł prý se, aby to Prusové nedělali tak, jako ve třicetileté válce Švédové, když odváželi z Čech spoustu vzácných knih.

Otmarův syn později zdědil po otci chalupu s políčky na prackovských stráních. Zdědil movitý i nemovitý majetek, ale nezdědil po otci zálibu ve čtení. A tak se stalo, že velká část knih později při požáru shořela (podobně jako tomu bylo ve Smrčí) a část se jich ztratila mezi čtenáři, kteří si je vypůjčili, ale už nikdy nevrátili.

Když byl potom roku 1898 v Prackově vytvořen Čtenářsko-vzdělávací spolek „Podkozákovský hospodář“, byla hned také pořízena spolková knihovna. Jednotlivci darovali knihy a mimo to darovala některé svazky i místní zemědělská rada. Knihovna byla nadále rozmnožována nákupem antikvárních knih v Jičíně. Celkem měla „70 svazků“!!

Avšak část knižního fondu shořela při požáru chalupy Václava Vodháněla ve Smrčí, kde byly knihy výměnou zapůjčeny, jak již jsem se o tom zmínil. Knihy, které mívala prackovská knihovna, byly asi z poloviny zábavné, z nich dobrá třetina literárně bezcenných, a druhá polovina byly knihy poučné, hospodářské (rozuměj zemědělské). Ty byly ovšem ve velké většině značně zastaralé.

Knihovníkem byl od začátku Petr Vodháněl z Prackova čp. 7. Zápis výpůjček se děl ovšem způsobem značně primitivním. Bylo zde jméno čtenáře, číslo knihy, jedna ležatá čárka, když byla kniha půjčena a k ní druhá svislá, která ji přeškrtila, když dotyčný občan knihu vrátil. Členům uvedeného spolku se knihy půjčovaly zdarma, nečlenům za dva krejcarey od jedné knihy.

V samotném Vesci dříve nebývala samostatná knihovna. Teprve roku 1921 byla založena obecní knihovna, a to ještě před rozdělením obce Klokočí. Prvními knihami, které byly pro knihovnu zakoupeny, byly spisy Alois Jirásky a stály 1 211 Kč. V roce 1923 bylo přikoupeno 40 vázaných knih.

Když došlo k rozdělení katastru na tři samostatné obce, byly knihy novým obcím rozděleny podle počtu obyvatel poměrným dílem: Loktuše dostaly dva díly, Klokočí tři a Vesec šest dílů svazků, takže do Loktuš přišlo 61 svazků, do Klokočí 92 a do Vesce 159 svazků knih z původní knihovny. To znamená, že před rozdělením bylo v obecní knihovně 312 svazků. Podobným způsobem byly rozděleny i knihy, které obecní knihovně darovala Tělocvičná jednota Sokol ve Vesci. Však také TJ Sokol ve Vesci mívala bohatou sokolskou knihovnu.

Dnes máme ve sloučené obci Mírové pod Kozákovem několik knihoven: v Bělé, v Loučkách, v Loktuších, ve Vesci. Ty mají dohromady několik tisíc svazků knižního fondu, např. jen Místní lidová knihovna ve Vesci čítá přes 2 000 svazků. Máme zde ovšem další podkozákovské knihovny: v Klokočí, v Loučkách, v Koberovech, v Radostné pod Kozákovem aj. Jaký to rozdíl oproti dobám dávno minulým!

Tímto článkem jsem chtěl vzpomenout na to, jak vznikaly (i zanikaly) některé naše podkozákovské knihovny od předminulého století do dneška, kdy si neumíme představit vesnici, která by neměla svou vlastní knihovnu a v ní stovky svazků beletrie i naučné literatury. Některé knihovny odebírají a čtenářům půjčují časopisy, ale i hudebniny a nahrávky na nosičích zvuku i nosičích obrazu. Větší knihovny mají možnost poskytnout svým čtenářům i využití internetu atd.

Časy se mění, mění se lidé a mění se i práce a funkce našich knihoven. Toto byla jen malá připomínka časů dnes už dávno minulých. Jak by řekla Božena Němcová: „Dávno, dávno je tomu...“